

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5363/2019
07.10.2020.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божицара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог „ЕХРОВАНК“ АД са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Дејан Тадић, адвокат из ..., ради дуга, и по противтужби туженог противтужиоца АА из ... против тужиоца-противтуженог „ЕХРОВАНК“ АД Београд, ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиоца-противтуженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 78/19 од 09.05.2019. године, у седници већа одржаној дана 07.10.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ ОДБИЈА, као неоснована, ревизија тужиоца-противтуженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 78/19 од 09.05.2019. године у делу става трећег изреке којим је утврђено да је одредба члана 3. Уговора о дугорочном кредиту од 21.05.2007. године апсолутно ништава, и у обавезујућем делу става четвртог изреке.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 78/19 од 09.05.2019. године у ставу другом, делу става трећег изреке у односу на члан 4. Уговора о дугорочном кредиту од 21.05.2007. године, ставу петом, ставу шестом и ставу седмом изреке и предмет враћа другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби тужиоца-противтуженог.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 78/19 од 09.05.2019 године укинута је пресуда Основног суда у Аранђеловцу П 121/18 од 07.11.2018. године и пресуђено, ставом првим изреке, да се делимично одражава на снази решење о извршењу Основног суда у Аранђеловцу Ив-63/14 од 18.03.2014. године, и то на име главног дуга у износу од 711.675,96 динара по законској затезној каматоној стопи почев од 13.02.2014. године па до коначне исплате и на име камате по стопи Централне Европске банке и законској затезној камати на дуг од 6.378,81 евро за период од доспелости кредита 21.09.2007. године до доспелости меница 13.02.2014. године за износ од 141.228,98 динара (што представља динарску противвредност 1.219,91 евро на дан исплате) па је тужени АА из ... обавезан да тужиоцу „ЕХРОВАНК“ АД Београд на име главног дуга исплати 711.675,96 динара (што

представља динарску противвредност 6.378,81 евро) и на име доспеле а неисплаћене камате 141.228,98 динара (што представља динарску противвредност 1.219,91 евро на дан исплате) у року од 15 дана од дана пријема писаног отправака пресуде. Ставом другим изреке укинута је решење о извршењу Основног суда у Аранђеловцу Ив. 63/14 од 18.03.2014. године за износ од 927.110,99 динара на име потраживаног главног дуга и доспеле а неисплаћене камате за период од 21.09.2007. године до коначне исплате, па је захтев тужиоца „ЕХРОВАНК“ АД Београд за наведени износ одбијен, као неоснован. Ставом трећим изреке усвојен је противтужбени захтев туженог АА из ..., па је утврђено да су одредбе члана 3. и 4. Уговора о дугорочном кредиту бр. КР 2007/.. од 21.05.2007. године који је тужилац „ЕХРОВАНК“ АД закључила са туженим, апсолутно ништаве. Ставом четвртим изреке обавезан је тужилац-противтужени „ЕХРОВАНК“ АД Београд, да туженом-противтужиоцу АА из ... на име стицања без основа због неосновано наплаћене једнократне наплате по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење исплати износ од 92,50 евра у динарској противвредности по курсу по коме пословне банке продају наведену валуту у месту на дан плаћања по стопи Централне Европске банке почев од 21.05.2007. године као дана закључења уговора о кредиту па до 24.12.2012. године а од 25.12.2012. године па до коначне исплате по законској затезној стопи, док је противтужбени захтев туженог одбијен као неоснован, да се тужилац обавезе да му плати на наведени износ законску затезну камату почев од 21.05.2007. године до 24.12.2012. године. Ставом петим изреке обавезан је тужилац-противтужени „ЕХРОВАНК“ АД Београд, да туженом-противтужиоцу АА из ..., на име стицања без основа због неосновано наплаћене накнаде и премије осигурања гарантни девизни депозит исплати износ од 1.235 евра у динарској противвредности по курсу по коме пословне банке продају наведену валуту у месту и на дан плаћања по стопи ЦЕБ од 21.05.2007. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године до коначне исплате по законској затезној каматној стопи, док је противтужбени захтев туженог АА из ... одбијен, као неоснован, да се тужилац обавезе да му плати на наведени износ законску затезну камату почев од 21.05.2007. године па до 24.12.2012. године. Ставом шестим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка, исплати износ од 150.153,76 динара, док је ставом седмим изреке обавезан тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 147.173,28 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац-противтужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20) и утврдио да је ревизија тужиоца-противтуженог делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. истог Закона, на коју се ревизијом уопштено указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је туженом одобрио дугорочни готовински кредит у износу од 6.166,54 евра са роком отплате од 96 рата, по каматној стопи од 17% на годишњем нивоу почев од 21.06.2007. године о чему је закључен уговор о дугорочном готовинском кредиту бр. КР 2007/.. од 21.05.2007. године. Уговорне стране су утврдиле да тужилац-банка задржава право да током трајања уговора прилагођава каматну стопу у складу са изменама пословне политике банке, мерама НБС и тржишним околностима, а чланом 6. је предвиђено да ће као инструмент

обезбеђења и инструмент наплате, служити две бланко менице клијента, као и гарантни девизни депозит туженог у износу од 1.235 евра. Уговорне стране су уговориле обавезу туженог да у случају доцње за испуњење својих обавеза према тужиоцу – банци у роковима дефинисаним уговором плати затезну камату коју ће банка обрачунавати и исплатити у складу са Законом о висини стопе затезне камате, а у случају да је уговорена камата већа од законске затезне камате, уговорена камата тече и након што тужени падне у доцњу. Тужени је исплатио укупно четири рате у једнаким месечним износима од по 113,59 евра, а није исплатио још 92 рате у истим износима, што укупно износи 6.038,04 евра, због чега је тужилац поднео предлог за извршење на основу меница, а на основу чега је донето решење о извршењу Ив.63/14 од 18.03.2014. године, које је, по приговору туженог, решењем Ив.63/14 од 20.05.2014. године стављено ван снаге, укинута све спроведене радње и одлучено да се даље поступак настави као поводом приговора против платног налога. Тужени је платио тужиоцу по основу једнократне накнаде за одобрење кредита 92,50 евра у динарској противвредности, што представља 1,5% износа одобреног кредита, а како је уговорено чланом 3. спорног уговора. Такође, тужени је сходно члану 6. уговора уплатио на рачун тужиоца девизни депозит у износу од 1.235 евра дана 21.05.2007. године. Допунским налазом вештака економске струке утврђено је дуговање туженог према тужиоцу на дан доспелости кредита 21.09.2007. године, са укупно обрачунавом каматом.

Правилно је другостепени суд применио материјално право када је утврдио да је одредба члана 3. спорног уговора апсолутно ништава, те је обавезао тужиоца-противтуженог да туженом-противтужиоцу исплати износ једнократне накнаде по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, а разлоге за такву одлуку у свему прихвата и Врховни касациони суд, јер су у складу са правним ставом Врховног касационог суда о дозвољености уговарања трошкова кредита заузетим на седници Грађанског одељења од 22.05.2018. године. У том смислу су неосновани наводи ревизије којима се указује да је наплата провизије за одобравање кредита дозвољена уколико је понуда банке садржала јасне и недвосмислене податке о свим накнадама и трошковима кредита. Зато је ревизија тужиоца-противтуженог делимично одбијена и одлучено као у ставу првом изреке.

Међутим, основано се у ревизији указује да другостепени суд није дао ниједан разлог ништавости члана 4. спорног уговора о дугорочном кредиту, а који регулише отплату главнице кредита, па је нејасно због чега је утврђено да је ова одредба спорног уговора апсолутно ништава.

Такође, основано се у ревизији указује да другостепени суд није ценио налаз и мишљење вештака економско финансијске струке, који се налази у списима, а у коме је наведено да је банка за износ депозита, који је тужени уплатио као средство обезбеђења и инструмент наплате потраживања банке, умањила висину потраживања и на тај начин искористила дата средства обезбеђења. Зато се не може прихватити становиште другостепеног суда да је неспорно утврђена чињеница да тужилац није вратио туженом гарантни депоновани девизни износ од 1.235 евра, због чега је побијаном пресудом обавезан тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу исплати наведени износ са траженом каматом.

Основани су и наводи ревизије којима се оспорава побијана одлука у ставу другом изреке, а која се односи на право тужиоца на исплату уговорене камате, за коју другостепени суд сматра да је неоснован, зато што је захтев опредељен на основу обрачунате камате конформном методом, прописане применом члана 3. став 3. Закона о висини стопе затезне камате, која је Одлуком Уставног суда Уж-82/09 од 12.07.2012. године у овом делу оглашен неуставним. Наведеном одлуком Уставног суда је

утврђено да је комфорни метод обрачуна законске затезне камате неуставан, а Закон о висини стопе затезне камате се односи на затезну камату, а не на уговорену камату. Спорним уговором странке су уговориле начин обрачуна уговорене камате, и то комфорном методом, а чланом 400. став 3. Закона о облигационим односима прописано је да се одредбе члана 400. став 1. и 2, којима је прописана забрана анатоцизма, не односе на кредитно пословање банака и других банкарских организација. У том смислу тужилац има право на обрачун укупног потраживања на начин како је то уговорено спорним уговором о дугорочном кредиту све до дана доспелости потраживања, а тек након тога, на укупно обрачунато потраживање, применом стопе уговорених камата и начина обрачуна уговорених камата, банка би имала право да захтева само законску затезну камату обрачунату методом простог каматног обрачуна.

Другостепени суд није поуздано разјаснио могућност уговарања обрачуна уговорене камате комфорном методом, разлоге апсолутне ништавости члана 4. спорног уговора, као и да ли је тужилац имао право да уплаћени гарантни девизни депозит, након што је кредит оглашен доспелим у целини, искористи као средство обезбеђења и инструмент наплате потраживања, у смислу смањења потраживања, те да ли тужени-противтужилац има право да од банке потражује износ гарантног депозита. Од свега наведеног зависи потпуно утврђење чињеничног стања, па правилност примене материјалног права није могла бити испитана. Одлука о трошковима поступка завити од коначног успеха странака у поступку, те је због свега неведеног одлучено као у ставу другом изреке.

У поновном поступку другостепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења, па ће поново утврдити и оценити чињенице од којих зависи правилна примена материјалног права након чега ће поново одлучити о жалби тужиоца-противтуженог у делу који се односи на утврђење апсолутне ништавости члана 4. спорног уговора права тужиоца – противтуженог да уплаћени гарантни депозит искористи као средство обезбеђења и у том смислу право туженог-противтужиоца на исплату овог депозита, као и право тужиоца на обрачун уговорене камате комфорном методом.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. став 1. и члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић